

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 6CoP/34/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3121203977
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 10. 2022
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Stanislava Kollárová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2022:3121203977.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Stanislavy Kollárovej a sudcov JUDr. Ivety Anderlovej a Mgr. Mareka Anovčina vo veci navrhovateľa H. K., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y., tohto času v B. a B. F., o určenie otcovstva k maloletým deťom Z. W., nar. XX.XX.XXXX, a E. W., nar. XX.XX.XXXX, obom bytom u matky, obom zastúpeným Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín ako procesným opatrovníkom, deťom matky G. W., nar. XX.XX.XXXX, bytom Y. Y., Y. XXX/XX, zastúpenej JUDr. Stanislavom Zajacom, advokátom so sídlom v Dubnici nad Váhom, Obrancov mieru 344/2, a o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností rodičov k maloletým deťom a o ich výžive, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Trenčín č. k. 17Pc/8/2021-99 zo dňa 05.05.2022 takto

rozhodol:

Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie **r u š í** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. zveril maloletého Z. W., nar. XX.XX.XXXX, do osobnej starostlivosti matky, výrokom II. rozhodol, že právo zastupovať maloletého Z. a spravovať jeho majetok v bežných veciach bude vykonávať matka, výrokom III. uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletého Z. sumou vo výške 80,- eur mesačne, ktorú je povinný uhrádzať k rukám matky vždy do 15. dňa v mesiaci vopred, výrokom IV. zameškané výživné otca voči maloletému Z. za obdobie od 02.01.2021 do 31.05.2022 v sume 1 245,02 eur povolil otcovi splácať v pravidelných 20 mesačných splátkach vo výške 62,25 eur popri bežnom výživnom, počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku, výrokom V. rozhodol, že otec nie je oprávnený sa sťkať s maloletým Z. a výrokom VI. matke uložil povinnosť primeraným spôsobom informovať písomne otca maloletého Z. o jeho zdravotnom stave a vývine, a to raz za štvrťrok, počnúc štvrťrokom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku. Výrokom VII. súd zveril maloletú E.u W., nar. XX.XX.XXXX, do osobnej starostlivosti matky, výrokom VIII. rozhodol, že právo zastupovať maloletú E. a spravovať jej majetok bude vykonávať matka, výrokom IX. uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletej E. sumou vo výške 80,- eur mesačne, ktorú je povinný uhrádzať k rukám matky vždy do 15. dňa v mesiaci vopred, výrokom X. zameškané výživné otca voči maloletej E. za obdobie od 02.01.2021 do 31.05.2022 v sume 1 245,02 eur povolil otcovi splácať v pravidelných 20 mesačných splátkach vo výške 62,25 eur popri bežnom výživnom počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku, výrokom XI. rozhodol, že otec nie je oprávnený sťkať sa s maloletou E., výrokom XII. uložil matke maloletej E. povinnosť primeraným spôsobom informovať písomne otca maloletej o jej zdravotnom stave a vývine, a to raz za štvrťrok, počnúc štvrťrokom nasledujúcim po právoplatnosti tohto rozsudku a výrokom XIII. žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení uviedol, že dňa 17.06.2021 bol Okresnému súdu Trenčín doručený návrh navrhovateľa o určenie jeho otcovstva k maloletým deťom Z. W., nar. XX.XX.XXXX, a E. W., nar. XX.XX.XXXX. V ďalšom priebehu konania, a to na pojednávaní konanom dňa 25.11.2021 matka maloletých detí spolu s navrhovateľom urobili spoločné vyhlásenie o otcovstve navrhovateľa k obom maloletým deťom. Súd následne konanie o

určenie otcovstva uznesením zo dňa 25.11.2021 zastavil. Otcovstvo navrhovateľa k maloletým deťom bolo určené súhlasným vyhlásením rodičov, čo založilo dôvod pre obligatórne zastavenie konania v časti o určenie otcovstva súdom. Keďže s konaním o určenie otcovstva je obligatórne spojené aj konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletých detí, predmetom ďalšieho konania bolo súdne rozhodnutie o zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti, o úprave styku druhého rodiča s maloletými deťmi a o určení výživného k maloletým deťom. Z vykonaného dokazovania súd zistil, že zo vzťahu H. K., nar. XX.XX.XXXX, a G. W., nar. XX.XX.XXXX, sa matke dňa 02.01.2021 narodili dve maloleté deti Z. W. a E. W., obe bytom u matky. Otec detí v súčasnosti vykonáva trest odňatia slobody v ÚVV a ÚVTOS Ilava. Výkon trestu má aktuálne nariadený od 09.03.2022 do 09.03.2024. Vo výkone trestu odňatia slobody je už od 12.03.2021, kedy nastúpil na svoj prvý trest v trvaní od 09.03.2021 do 09.03.2022, po započítaní doby jeho zadržania dňa 09.03.2021. Obaja rodičia sú taktiež aktuálne trestne stíhaní kvôli tomu, že sa spoločným konaním mali dopustiť majetkovej trestnej činnosti. Matka detí je čiastočnou invalidnou dôchodkyňou, trpí schizoafektívnou poruchou. Matka je v súčasnosti na rodičovskej dovolenke s oboma deťmi a poberá rodičovský príspevok vo výške 380,- eur, prídavky na obe deti vo výške 51,76 eur a invalidný dôchodok vo výške 120,- eur mesačne. Otec detí je vo výkone trestu odňatia slobody pracovne zaradený, jeho mesačný príjem je pohyblivý, pričom priemerne dosahuje čistý príjem približne 100,- eur. Doposiaľ na výživnom dobrovoľne matke maloletých detí poskytol na každé dieťa sumu 34,98 eur. Obaja rodičia sú nemajetní. Matka býva s deťmi u jej rodičov, ktorí jej s jej výdavkami pomáhajú. Podľa vyjadrenia matky peniaze od navrhovateľa nevyhnutne nepotrebuje a dokázu vyžiť aj bez jeho výživného. Právne vec súd posúdil podľa § 24 ods. 1 až ods. 5, § 25 ods. 1 až 3, § 26, § 28 ods. 1 až 3, § 36 ods. 1, § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1 Zákona o rodine. Uviedol, že vzhľadom na skutočnosť, že otec maloletých detí je aktuálne pozbavený osobnej slobody, nakoľko vykonáva trest odňatia osobnej slobody a tento by mal ďalej vykonávať do 09.03.2024 a vzhľadom na doterajšiu riadnu osobnú starostlivosť matky o obe deti súd rozhodol tak, že obe deti sa zverujú do osobnej starostlivosti matky, ktorá bude vykonávať právo ich zastupovať a spravovať ich majetok v bežných veciach. Otec detí a kolízny opatrovník s takýmto rozhodnutím súhlasili. Vzhľadom na zistený skutkový stav, na postoj rodičov ohľadne výšky výživného a odporúčanie kolízneho opatrovníka maloletých detí súd určil výživné na každé z detí vo výške 80,- eur mesačne. Táto výška výživného zodpovedá potrebám oboch maloletých detí (s prihliadnutím na ich vek 1 rok a 4 mesiace) a možnostiam a schopnostiam otca detí, ktorý je aktuálne vo výkone trestu odňatia slobody a s touto výškou výživného súhlasil. Vzhľadom k rozhodnutiu súdu o určení výživného počnúc dňom 02.01.2021 vznikol otcovi detí tým, že doposiaľ zaplatil výživné na každé dieťa iba v sume 34,98 eur, nedoplatok na výživnom (zameškané výživné) vo výške 1 245,02 eur. K tomuto nedoplatku dospel súd tak, že v mesiaci január 2021 mal každému z detí zaplatiť alikvótnu časť mesačného výživného v sume 77,40 eur, a to za 30 dní mesiaca január 2021. Za február 2021 až máj 2022 vznikol otcovi nedoplatok na výživnom pri každom dieťati vo výške 1 280,- eur (16 x 80 eur). V čase rozhodnutia súdu dňa 05.05.2022 už bolo v zmysle zákona o rodine (konkrétne ustanovenie § 76 ods. 1) splatné, resp. zročné výživné za máj 2022. Zároveň súd rozhodol tak, že otec maloletých detí je oprávnený zaplatiť nedoplatok na výživnom v 20 mesačných splátkach vo výške 62,25 eur popri bežnom výživnom, ktoré sú splatné spolu s bežným výživným, počnúc mesiacom nasledujúcim po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku. Rozhodol tak z toho dôvodu, aby otcovi nevznikli nárazovo vyššie výdavky. Otec maloletých detí sa domáhal úpravy styku s deťmi počas výkon trestu odňatia slobody a takisto po výkone trestu odňatia slobody. Keďže pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia, nebolo možné upravovať styk otca pre prípad budúceho vykonania trestu odňatia slobody. Súd rozhodol, že otec nie je oprávnený stýkať sa s deťmi, a to vzhľadom na jeho výkon trestu odňatia slobody a vek oboch detí, ktoré majú 1 rok a 4 mesiace. V tomto veku sa učia chodiť, rozprávať, ich vnímanie nie je plne rozvinuté. Vystavovať deti takéhoto veku väzenskému prostrediu je objektívne nevhodné, ba dokonca proti ich najlepšiemu záujmu. V danom prípade nie je možné zabezpečiť záujem maloletého dieťaťa ani obmedzením styku detí s otcom. Otec detí tým, že sa dopustil trestnej činnosti a v dôsledku následného uloženia trestu odňatia slobody bez podmieneného odkladu sa sám pripravil o možnosť styku s deťmi. V čase nástupu otca do výkonu trestu odňatia slobody mali obe deti približne 2 mesiace. K návrhu otca, aby sa mohol s deťmi stýkať prostredníctvom internetového videohovoru súd uviedol, že vzhľadom na vek detí táto možnosť takisto nie je vhodná a ani prakticky dobre realizovateľná. K povinnosti matky informovať otca o zdravotnom stave a vývine detí súd uviedol, že matka detí s uložením tejto povinnosti v zásade súhlasila, avšak s menšou intenzitou, a to raz za polrok. Súd za primeranú lehotu na poskytovanie týchto informácií považoval raz za štvrtrok. V rámci tejto povinnosti uložil matke povinnosť informovať otca o zdravotnom stave a vývine detí, a to primeraným spôsobom písomnou formou. Pokiaľ sa otec detí domáhal aj udelenia povolenia na sprístupnenie kompletnej zdravotnej dokumentácie, tak súd uviedol, že ako rodič detí má právo na nahliadnutie do zdravotnej

dokumentácie detí a súd mu takéto oprávnenie už navyše nemôže udeliť. Ak sa otec detí domáhal aj udelenia povolenia na sprístupnenie, nahliadanie, kopírovanie a vyjadrovanie ku kompletnému spisu maloletých detí, vedenom na úrade práce, sociálnych vecí a rodiny, tak súd uviedol, že právo udeliť toto povolenie nemá. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny nie je účastníkom tohto konania. Je iba procesným opatrovníkom, resp. kolíznym opatrovníkom maloletých detí. V konaní sa nejedná o jeho práva a povinnostiach. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 58 v spojení s § 52 Civilného mimosporového poriadku tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na ich náhradu.

2. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Namietal porušenie práva na spravodlivý súdny proces, keď mu pred samotným pojednávaním nebolo umožnené nahliadnuť do spisu, keď o to písomne požiadal. Vo vzťahu k otázke zverenia maloletých detí matke uviedol, že napriek tomu, že navrhol zverenie maloletých detí do osobnej starostlivosti matky, až neskôr sa dozvedel, že matka nie je schopná sa o maloleté deti postarať. V tejto súvislosti poukázal na znalecký posudok z trestného konania vedeného voči matke. Mal za to, že je potrebné zväžiť, či je matka schopná sa o deti postarať a prípadne vyčakať na čas, dokedy matka neukončí liečenia a dokedy nebude vypracovaný nový znalecký posudok, podľa ktorého bude matka spôsobilá sa o deti starať. Podľa navrhovateľa je matka maloletých detí duševne chorá a závislá na drogách. Maloleté deti boli po narodení zverené do starostlivosti starých rodičov, ktorí starostlivosť o ne nezvládali a tak boli umiestnené v detskom domove a následne zverené matke. Počas spolužitia navrhovateľa s matkou nemala matka žiadne psychické problémy. Tie u nej začali až po ich rozchode. Poukázal na to, že z posudku MUDr. Lexmana vyplýva presne, kedy sa jej stav zhoršil, a preto tvrdenie, že navrhovateľ mal na jej stav vplyv sú podľa otca nepravdivé. Posudok MUDr. Feldmanovej podľa navrhovateľa jednoznačne poukazuje na to, že maloleté deti boli zverené do starostlivosti nepríčetnej osoby. Navrhovateľ ďalej popísal správanie sa matky v ich vzťahu, pričom poukázal na matkinu minulosť, jej promiskuitné správanie a užívanie drog. S výškou výživného súhlasil. Nesúhlasil však s určenou výškou zameškaného výživného. Mal za to, že zameškané výživné mu vzniklo až dňom 25.11.2021, kedy bol uznaný za otca. Nesúhlasil ani so záverom súdu prvej inštancie o tom, že by ho maloleté deti nemohli navštevovať vo výkone trestu odňatia slobody. Žiadal stretávanie aspoň formou aplikácie skype. Uviedol, že aj zákon o výkone trestu povoľuje možnosť návštev detí. Návštevy maloletých detí v ÚVTOS Ilava sú povolené, realizované presne podľa zákona. Mal za to, že jeho rodina takúto návštevu, vrátane formou aplikácie skype zabezpečí a matke v tejto súvislosti nevzniknú žiadne náklady. Podľa navrhovateľa nie je v záujme maloletých detí, aby sa tento s nimi mohol stretávať až po prepustení na slobodu, nakoľko dokedy by otec od súdu získal rozhodnutie o úprave styku, môžu mať maloleté deti už 4 roky a otca nebudú dovtedy ani nepoznať. Navrhovateľ nesúhlasil ani so štvrtročnou lehotou, v ktorej má matka otca o maloletých deťoch informovať a trval na uloženie tejto povinnosti matke v mesačnej lehote. Taktiež žiadal, aby ho matka informovala aj o tom, kto je ošetrojúcim lekárom detí a hlásila mu zmenu lekára. Od matky žiadal ospravedlnenie. Navrhol, aby odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok a rozhodol podľa jeho návrhu úpravy rodičovských práv.

3. Matka a ani procesný opatrovník sa k odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadřili.

4. Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal vec v rozsahu podľa § 65 a § 66 CMP a § 379 CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 389 ods. 1 písm. a), písm. b) CSP zrušiť a podľa § 391 ods. 1 CSP vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie z nasledovných dôvodov:

5. Súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na tom právnom závere, že je potrebné maloleté deti zveriť do osobnej starostlivosti matky, nakoľko matka o ne doposiaľ zabezpečovala riadnu starostlivosť, otec maloletých detí sa nachádza vo výkone trestu odňatia slobody, pričom on, ako aj kolízny opatrovník so zverením maloletých detí matke súhlasili. Výšku výživného určil súd v sume 80,- eur na každé dieťa mesačne, nakoľko mal za to, že táto zodpovedá potrebám oboch maloletých detí a možnostiam a schopnostiam otca. Zameškané výživné v sume 1 280,- eur na každé dieťa zaviazal otca splácať. Vzhľadom na to, že navrhovateľ je vo výkone trestu odňatia slobody a maloleté deti majú 1 rok a 4 mesiace, súd rozhodol tak, že otec nie je oprávnený sa stretávať s maloletými deťmi. Matke uložil, aby táto otca informovala o maloletých deťoch raz za štvrtrok.

6. Podľa § 36 ods. 1 Zákona o rodine rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť výkon ich rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, § 25 a 26 sa použijú primerane.

7. Podľa § 62 ods. 2 Zákona o rodine obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

8. Podľa § 62 ods. 4 Zákona o rodine pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

9. Podľa § 62 ods. 5 Zákona o rodine výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

10. Podľa § 77 ods. 1 Zákona o rodine právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

11. Podľa § 110 CMP s konaním o určenie otcovstva je spojené konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletého.

12. Odvolací súd preskúmal v dôsledku odvolania podaného otcom rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu, keď nie je viazaný rozsahom odvolania a odvolacími dôvodmi, a dospel k záveru, že odvolanie otca je dôvodné a napadnutý rozsudok je postihnutý viacerými vadami. Tiež zistil, že neboli splnené procesné podmienky. Z týchto dôvodov bolo potrebné napadnutý rozsudok zrušiť.

13. Predmetom konania bolo určenie otcovstva navrhovateľa k maloletým deťom Z. a E. W.. S konaním o určenie otcovstva je spojené konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletých detí. Konanie o určenie otcovstva treba zastaviť, ak došlo k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, čo bol prípad aj tohto konania a konanie o určenie otcovstva bolo potrebné zastaviť a ďalej pokračovať v konaní o úprave rodičovských práv a povinností a o výžive maloletých detí, keďže rodičia sa na úprave práv a povinností k maloletým deťom nedohodli a bol a je potrebný zásahu súdu. Súd prvej inštancie uznesením č. k. 17Pc/8/2021 - 25 zo dňa 30.11.2021 konanie zastavil. Uznesenie je však zmatečné, keďže jeho výrok znie „súd konanie zastavuje“, avšak z jeho odôvodnenia vyplýva, že zastavuje konanie iba v časti o určenie otcovstva a pokračuje ďalej v konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletých detí. Odôvodnenie tak zjavne nekorešponduje s výrokom a pokiaľ malo byť týmto uznesením zastavené konanie iba v časti o určenie otcovstva, malo to byť jednoznačne uvedené v jeho výroku, v opačnom prípade súd pokračoval v konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletých detí napriek tomu, že v tejto časti bolo konanie zastavené, teda bez splnenia procesnej podmienky, t. j. bez návrhu na začatie takéhoto konania, resp. bez uznesenia o začatí takéhoto konania bez návrhu. Uvedený návrh a ani uznesenie o začatí konania o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletých detí by neboli potrebné, ak by konanie nebolo zastavené aj v tejto časti, pretože takéto konanie bolo zo zákona spojené s konaním o určenie otcovstva.

14. Súd prvej inštancie v konaní ďalej uznesením č. k. 17Pc/8/2021 - 7 zo dňa 11.08.2021 ustanovil procesného opatrovníka, a to Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín, a to v zmysle ustanovení § 69, § 71 ods. 1 až 3 CSP. Pokiaľ však došlo k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov a konanie je postihnuté vadou, že uznesenie o zastavení konania je zmatečné v tom, či došlo k zastaveniu celého konania, alebo len konania v časti o určenie otcovstva, pričom skôr z jeho výroku vyplýva, že v celom rozsahu, je potom okrem tejto vady potrebné znovu sa zaoberať aj ustanovením kolízneho opatrovníka maloletým deťom. V ďalšom konaní tak súd prvej inštancie v prvom rade napráva vadu uznesenia o zastavení konania, a to vydaním uznesenia o pokračovaní v konaní o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletých detí a následne uznesením ustanoví maloletým deťom kolízneho opatrovníka podľa § 111 písm. f) a § 117 CMP <<https://www.beck-online.sk/bo/document-view.seam?>

documentId=pj5f6mrqge2v6mjwgexhaylsmftxeylfgfuytcny> k § 31 Zákona o rodine, a to Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Trenčín. Následne vyzve matku maloletých detí, či aj v tomto konaní bude zastúpená advokátom, a ak áno, doloží o tom splnomocnenie.

15. Vyššie uvedené nedostatky procesných podmienok síce otec maloletých v odvolaní nenamietal, avšak z ustanovenia § 161 ods. 1 CSP vyplýva pre súd povinnosť prihliadať kedykoľvek počas konania na to, či sú procesné podmienky splnené. Rovnaká povinnosť je uložená aj odvolaciemu súdu, a to aj vtedy, ak nedostatok procesných podmienok nebol výslovne ako odvolací dôvod uplatnený. Nedostatok procesných podmienok, spočívajúcich v neustanovení kolízneho opatrovníka maloletým deťom a v splnomocnení matky pre jej právneho zástupcu však sú až následnými nedostatkami, ktoré vznikli v dôsledku zmätočného rozhodnutia súdu prvej inštancie o zastavení konania. Pokiaľ by súd prvej inštancie zastavil konanie iba v časti o určenie otcovstva jasným a zrozumiteľným spôsobom (kedy by výrok rozhodnutia bol v súlade s jeho odôvodnením a naopak), nevznikli by ani tieto nedostatky, ktoré by ergo nebolo potrebné odstraňovať.

16. Uvedené nedostatky však majú za následok, že odvolací súd mohol napadnutý rozsudok iba zrušiť a vrátiť vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

17. Súd v konaní o úprave práv a povinností k maloletým deťom postupuje v súčinnosti s účastníkmi konania tak, aby zistil skutočný stav vecí a je povinný na účely skutočného stavu vecí vykonať aj iné dôkazy ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu vecí. Súd si môže osvojiť vhodné skutkové tvrdenia účastníkov, ak nemá pochybnosti o ich pravdivosti, len ak nie sú v rozpore s vykonaným dokazovaním (§ 37 CMP <<https://www.beck-online.sk/bo/document-view.seam?documentId=pj5f6mrqge2v6mjwgexhaylsmftxeylfgfuzto>>).

18. Mimosporové konanie je typické dominanciou princípu oficiality a princípu materiálnej pravdy. Tieto vyžadujú od súdu, aby zistil skutočný stav vecí, a teda v rámci dokazovania sa nemôže spoliehať len na dôkaznú iniciatívu účastníkov konania, ale aplikuje tzv. vyšetrovací, resp. vyhľadávací princíp civilného procesu. Na tieto princípy nadväzuje aj právo účastníka konania na odôvodňovanie súdnych rozhodnutí, ktoré je súčasťou práva na spravodlivý súdny proces v zmysle článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd a článku 46 ods. 1 Ústavy SR. V situácii, keď z odôvodnenia rozhodnutia nemožno zistiť dôvody, pre ktoré bolo, resp. nebolo vyhovené uplatnenému nároku, je pre účastníkov veľmi obtiažné pochopiť takéto rozhodnutie. Pokiaľ nie sú tieto faktory vysvetlené v odôvodnení rozhodnutia, nemožno vylúčiť, že rozhodnutie, z ktorého nie je možné zistiť, akými úvahami sa súd pri formulovaní výroku spravoval, treba považovať za nepreskúmateľné.

19. V záujme maloletých detí je potrebné, aby súd tiež dôsledne zistil skutočný stav vecí a posúdil všetky okolnosti predmetnej veci, najmä to, či je možné maloleté deti zveriť do osobnej starostlivosti niektorého z rodičov. V predmetnej veci súd prvej inštancie zveril obe maloleté deti do osobnej starostlivosti matky na základe doterajšej starostlivosti matky o ne a toho, že otec je vo výkone trestu odňatia slobody a tak otec, ako aj opatrovník maloletých detí so zverením detí matke súhlasili. Avšak na základe vykonaného dokazovania je záver o rozhodnutí o zverení maloletých detí matke predčasný. Vzhľadom na dôkazy, ktoré mal súd k dispozícii, je predčasné rozhodnutie, že zverenie maloletých detí matke je skutočne v ich najlepšom záujme. Súd mal k dispozícii viacero poznatkov a dôkazov, ktorými sa vôbec nezaoberal, s ktorými sa nevysporiadal, a ktoré minimálne vzbudzujú dôvodnú pochybnosť o tom, že zverenie maloletých detí matke je v ich najlepšom záujme.

20. V priebehu konania musel súd prvej inštancie nadobudnúť poznatky minimálne o psychiatrickej liečbe matky maloletých, o užívaní omamných a psychotropných látok matkou maloletých, ako aj o trestnom konaní, ktoré je vedené voči jej osobe, v ktorom bol skúmaný jej duševný stav. Zo záznamu opatrovníka maloletých zo dňa 21.02.2022 síce vyplýva, že matka dlhodobo abstínuje a dodržiava liečbu, avšak záznam v tomto vychádza len z vyjadrenia samotnej matky. Zo znaleckého posudku MUDr. Martišovej na duševný stav matky ako obvinenej v trestnom konaní (datovanom dňa 20.02.2022) vyplýva, že u matky bola zistená vysoká pohotovosť k hraniu rolí, k pseudológiám, konfabuláciám, k účelovému konaniu a správaniu a demonštratívny reakciám, ako aj ďalšie závery, ktorými sa však súd nezaoberal a tieto vo vzťahu k spôsobilosti matky starať sa o maloleté deti nevyhodnotil. Uvedené konštatovania znalkyne však mohli ovplyvniť aj závery opatrovníka maloletých zo šetrenia pomerov v dôsledku vyjadrení matky pred opatrovníkom, ktoré, ako vyplýva z uvedeného posudku, nemuseli byť pravdivé a autentické.

21. Zo znaleckého posudku znaleckej organizácie Centrum duševného zdravia s.r.o. č. 45/2022 na duševný stav matky ako obvinenej v trestnom konaní zo dňa 15.03.2022 vyplýva, že u matky je dlhodobá prítomná schizofaektívna porucha manického typu ako aj škodlivé užívanie viacerých psychoaktívnych látok, menovite pervitínu, marihuany, kokaínu a extázy. Dlhodobá prítomnosť takejto poruchy okrem iného znamená, že existuje riziko výskytu jej negatívnych prejavov v akomkoľvek období, najmä pokiaľ by matka nedodržiavala stanovenú liečbu. Ani závermi tohto posudku sa súd nezaoberal, nevyhodnotil ho a dôsledne nezisťoval, či matka vzhľadom na uvedenú poruchu je v súčasnej dobe schopná sa o maloleté deti postarať.

22. Vyššie uvedené hodnotenia osobnosti matky, znalcom zistená porucha a užívanie návykových látok môžu mať vplyv na schopnosti matky postarať sa o maloleté deti. Súd prvej inštancie pravdepodobne vychádzal zo záverov opatrovníka o tom, že matka sa podrobuje liečeniu a v jej domácnosti spolu so starými rodičmi neboli zistené nedostatky vo výchove maloletých detí bez toho, aby sa zaoberal závermi vypracovaných znaleckých posudkov, na ktoré poukázal aj otec maloletých detí na pojednávaní konanom dňa 05.05.2022. Súd prvej inštancie síce na pojednávaní konštatoval, že osobnosť matky by mohla mať vplyv, ak by súd zvažoval a posudzoval zverenie detí do osobnej starostlivosti matky, no v odôvodnení svojho rozhodnutia sa touto otázkou vôbec nezaoberal. Pokiaľ súd disponoval zisteniami o tom, že osobnosť matky bola posudzovaná viacerými znaleckými skúmaniami najmä v prebiehajúcom trestnom konaní, bolo potrebné, aby sa súd s touto skutočnosťou vysporiadal. Okrem toho matka bola psychologicky posudzovaná aj v konaní vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 46Nt/23/2021 znalkyňou MUDr. Janou Feldmarovou, znalecký posudok č. 26/2021. Súd prvej inštancie sa nevysporiadal s tým, či matka liečenie podstupuje a aké sú prognózy liečby, a to vzhľadom na starostlivosť o maloleté deti.

23. Skutočnosť, že rodičia sú nositeľmi rodičovských práv (pokiaľ neboli pozbavení rodičovských práv a povinností) ešte neznamená, že rodičia musia byť aj vykonávateľmi týchto práv a povinností. Automaticky tak nedochádza k zvereniu maloletých detí druhému z rodičov v prípade, ak je jeden z nich vo výkone trestu odňatia slobody a nemôže zabezpečiť osobnú starostlivosť o maloleté deti, keďže aj tu musí súd prihliadať predovšetkým na záujem maloletých detí, a teda, či nie je v ich záujme, napr. aby tieto súd zveril do starostlivosti inej osoby ako rodiča.

24. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia bližšie neuviedol na základe čoho dospel k záveru, že maloleté deti možno zveriť matke do jej osobnej starostlivosti. Svoj záver o tom, že matka sa vždy o deti riadne starala nijako neodôvodnil, odôvodnenie napadnutého rozsudku je nedostatočné a nepreskúmateľné, a to aj pre absenciu dostatočného zistenia skutočného stavu vecí, ktoré bol súd povinný vykonať.

25. Na základe vyššie uvedeného tak boli naplnené dôvody na zrušenie napadnutého rozsudku nielen z dôvodov podľa § 389 ods. 1 písm. a) CSP, ale aj z dôvodov podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, keď súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom spočívajúcim v nedostatočnom zistení skutočného stavu vecí a nepreskúmateľnosti napadnutého rozsudku znemožnil účastníkom, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tieto nedostatky sú zároveň takého charakteru a rozsahu, že ich nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom.

26. Pokiaľ ide o výroky napadnutého rozsudku o výživnom, úprave styku otca s deťmi a informovaní matky maloletých detí, tak okrem dôvodu zrušenia napadnutého rozsudku ako celku v zmysle § 389 ods. 1 písm. a) CSP, je daný aj dôvod ich zrušenia z dôvodu, že tieto sú závislé na výroku o zverení maloletých detí do osobnej starostlivosti matky, na zrušenie ktorého boli dané aj dôvody podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP. Taktiež je samostatne daný aj dôvod na zrušenie týchto výrokov podľa § 389 ods. 1 písm. b) CSP, a to tak pre nedostatočné zistenie skutočného stavu vecí, ako aj pre nepreskúmateľnosť odôvodnenia napadnutého rozsudku aj vo vzťahu k týmto výrokom.

27. Pokiaľ ide o určenie vyživovacej povinnosti, matka maloletých detí sa síce vyjadrila, že dokáže s deťmi vyžiť aj bez výživného od ich otca a otec s určeným výživným súhlasil, avšak tieto okolnosti nijako nezabavujú súd povinnosti dôsledne zistiť skutočný stav vecí, t. j. pomery, možnosti a schopnosti oboch rodičov, ako aj odôvodnené potreby maloletých detí, čo však súd neurobil a odôvodnenie výrokov o výške vyživovacej povinnosti otca je pre nedostatočné odôvodnenie nepreskúmateľné. Súd s výnimkou zisťovania príjmu otca vo výkone trestu nezisťoval žiadne ďalšie majetkové pomery a príjmy rodičov,

resp. ich možnosti dosahovať konkrétne príjmy, nezaoberal sa tým, či a aký majú majetok, účty v bankách a podobne a uspokojil sa len s ich vyjadreniami. Súd v rozpore s ustanoveniami § 35 a § 36 Zákona o rodine vôbec nezisťoval potreby maloletých detí a tieto nekvantifikoval, iba skonštatoval, že určené výživné zodpovedá ich potrebám. Z napadnutého rozsudku však nie je zrejmé, akým konkrétnym potrebám. Súd tiež určil výživné od narodenia detí, avšak z napadnutého rozsudku vôbec nevyplýva prečo. V tomto svoje rozhodnutie s poukazom na § 77 ods. 1 nezdôvodnil. V tejto súvislosti odvolací súd uvádza, že výživné síce patrí deťom od ich narodenia a nie od určenia otcovstva, ako namietal otec, avšak možno ho priznať až od začatia súdneho konania a v prípade maloletých detí aj späť, a to najdlhšie na dobu troch rokov späť odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa. Z napadnutého rozsudku však nie je zrejmé, či takéto dôvody vôbec existovali, resp. z akého iného dôvodu súd priznal výživné späť.

28. Pokiaľ ide o ročné výživné, ak súd priznáva výživné od začatia súdneho konania, prípadne aj späť, resp. aj v prípade jeho priznania odo dňa predchádzajúceho rozhodnutiu, musí v prípade jeho neplnenia v určenej výške vzniknúť povinnému rodičovi aj nedoplatok, na ktorého zaplatenie je potom dôvodné ho zaviazat', avšak aj toto rozhodnutie musí byť náležite odôvodnené a nestačí len samotné vyčíslenie ročného výživného a uloženie povinnosti zaplatiť ho v splátkach s odôvodnením „aby otcovi nevznikli nárazovo vyššie výdavky“. Aj výška splátok ročného výživného musí zodpovedať objektívnym možnostiam a schopnostiam otca a zohľadňovať právo detí na jeho zaplatenie v primeranej lehote, avšak z tejto časti napadnutého rozsudku nie je pre nedostatok odôvodnenia zrejmé, či vôbec tieto atribúty spĺňa.

29. Pokiaľ ide o úpravu styku, súd prvej inštancie rozhodol, že otec nie je oprávnený sa stretávať s maloletými deťmi, avšak aj vo vzťahu k týmto výrokom súd nedostatočne zistil skutočný stav vecí a odôvodnenie je tiež nepreskúmateľné. Súd odoprel styk otca s deťmi na tom základe, že otec je vo výkone trestu, deti sú malé a takýto styk nie je v ich záujme. Obdobne odôvodnil aj nemožnosť „stretávania“ sa otca s deťmi prostredníctvom video hovorov, a to aj s tým, že ide o technicky náročnejšiu vec, matka nie je povinná disponovať potrebným technickým vybavením a udržanie pozornosti detí počas video komunikácie je iluzórne. Takéto závery súdu prvej inštancie sú arbitrárne a nemajú poklad vo vykonanom dokazovaní. Súd sa vôbec nezaoberal tým, či ústav na výkon trestu, v ktorom si otec odpykáva svoj trest, disponuje miestom na stretávanie odsúdených rodičov s deťmi, ako sú vybavené, ako je v nich stretávanie otca s deťmi realizované, v akom rozsahu, ako často a podobne. Obdobne sa týmito okolnosťami nezaoberal vo vzťahu k video komunikácii. Pokiaľ ide o technickú náročnosť a potrebné vybavenie na strane matky, ani týmto sa súd nezaoberal, pričom odvolací súd je toho názoru, že pre takúto formu styku spravidla stačí mobilný telefón s príslušnou aplikáciou, čo má v dnešnej dobe k dispozícii drvivá väčšina ľudí vo veku rodičov maloletých a toto je postačujúce zistiť výsluchom matky. Negatívny postoj matky nemôže byť postačujúci na to, aby boli otcovi odopreté práva stretávať sa so svojimi deťmi. Pokiaľ ide o pozornosť, možno súhlasiť, že u takých malých detí by ju bolo náročné udržať, avšak to tiež nie je dôvod na odopretie týchto práv otcovi a pokiaľ by takýto styk bol možný, nemusí tento nevyhnutne trvať niekoľko desiatok minút, ale je tiež potrebné zohľadniť konkrétne okolnosti prípadu - pobyt otca vo výkone trestu a jeho objektívne možnosti takýto styk absolvovať, vek a stupeň vývoja maloletých detí a ich rozumové a iné schopnosti.

30. Pokiaľ ide o výroky o povinnosti matky primeraným spôsobom informovať písomne otca maloletých detí o ich zdravotnom stave a vývine raz za štvrtrok, sú tieto výroky nielenže nedostatočne odôvodnené, ale aj nekonkrétne a nevykonateľné. Z akého dôvodu súd považuje frekvenciu informovania otca matkou za primeranú, nie je z napadnutého rozsudku zrejmé. Odvolací súd nepovažuje takéto výroky bez určenia konkrétnych dní za dostatočne určité a určitosť absentuje aj v pojme „primeraným spôsobom“. V tomto prípade ide o úpravu práv a povinností rodičov k maloletým deťom, obe deti majú právo na zachovanie a ďalšie rozvíjanie svojich vzťahov s oboma rodičmi, obaja rodičia majú právo a povinnosť podieľať sa na ich výchove a pokiaľ sa rodičia nedohodnú, je povinnosťou súdu upraviť ich spôsobom, aby pri realizácii nedochádzalo k výkladovým sporom medzi rodičmi. Výroky o úprave musia byť vykonateľné a pokiaľ si povinný rodič dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, môže oprávnený rodič podať návrh na výkon rozhodnutia, avšak iba dostatočne určité rozhodnutie súdu môže byť vykonateľné a môže zabrániť tomu, aby sa vo vykonávanom konaní vôbec riešil spor o výklad uloženej povinnosti. Výrok rozhodnutia súdu nie je abstraktnou právnou normou, ale už jej konkrétnou aplikáciou v podobe konkrétne uloženej povinnosti jednoznačne určenému subjektu spôsobom, aby bolo možné túto povinnosť vymôcť.

31. Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 389 ods. 1 písm. a) a písm. b) CSP zrušil a vec mu podľa § 391 ods. 1 CSP vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

32. V ďalšom konaní súd prvej inštancie odstráni nedostatky procesných podmienok konania a doplní dokazovanie v hore naznačenom smere. Predovšetkým posúdi, či je v záujme maloletých detí, aby tieto zveril do osobnej starostlivosti matky. V záujme tohto rozhodnutia súd doplní dokazovanie výsluchom účastníkov, prípadne aj svedkov (predovšetkým rodičov matky), vyžiadanim si podrobnej správy od kolízneho opatrovníka, prípadne správ od ošetrojúcich lekárov matky, ako listinné dôkazy oboznámi predložené znalecké posudky z trestných konaní, prípadne si vyžiada ďalšie k nim dopĺňujúce informácie, prípadne aj sám nariadi potrebné znalecké dokazovanie na posúdenie schopností matky postarať sa o svoje maloleté deti tak z hľadiska jej zdravotného stavu, ako aj z hľadiska jej osobnostných vlastností. Súd tiež preverí, či v minulosti boli vedené akékoľvek konania ohľadne úpravy práv a povinností k maloletým deťom, a ak áno, zabezpečí si príslušné spisy, ktoré oboznámi. Pokiaľ súd zistí, že nie je v najlepšom záujme maloletých detí ich zverenie do osobnej starostlivosti matky, bude dôsledne skúmať akým spôsobom zabezpečiť starostlivosť o maloleté deti, a to za každých okolností zistením skutočného stavu veci a v najlepšom záujme maloletých. Následne súd opätovne posúdi aj otázky vyživovacej povinnosti povinného rodiča, úpravy styku a povinnosť matky (prípadne inej osoby, ktorej by deti boli zverené) informovať otca (resp. druhého rodiča) o maloletých deťoch. Rozhodnutie o povinnosti informovať musí byť dostatočne určité a konkrétne tak z hľadiska obsahu uloženej povinnosti, ako aj z hľadiska času plnenia tejto povinnosti. Pre rozhodnutie o vyživovacej povinnosti súd zistí, aké boli posledné zamestnania rodičov detí (vrátane zamestnania otca na slobode), aké zamestnania zodpovedajú ich vzdelaniu, zdravotnému stavu, schopnostiam a možnostiam, zistí potencialitu ich príjmu, ich skutočný príjem za obdobie rok predchádzajúce narodenie detí až do nového rozhodnutia, za rovnaké obdobie zistí ich príjmy zo štátnych, prípadne iných dávok, potreby maloletých detí, a to nielen ich rozsah, ale pokiaľ možno aj ich kvantifikáciu od narodenia až do nového rozhodnutia. Pokiaľ sa rodičia nedohodnú na úprave styku detí s rodičom, ktorému deti zverené nebudú, súd vykoná podrobné dokazovanie aj v tomto smere. Ak by rodičom, ktorému nebudú deti zverené, mal byť ich otec a tento bude aj naďalej vo výkone trestu, súd si vyžiada správu príslušného ústavu ohľadne možností odsúdených stretávať sa v ústave s deťmi, a to tak všeobecných informácií, ako aj konkrétnych k osobe otca a jeho detí vzhľadom na ich vek (priestory ústavu a ich vybavenie z hľadiska potrieb detí, v ktorých sa styk realizuje, čas stretávania sa, ako aj rozsah, prípadne konkrétny čas stretávania sa, v akom čase, rozsahu a prostredníctvom akej aplikácie sa otec môže kontaktovať s deťmi prostredníctvom videokonferencie. Až po odstránení procesných nedostatkov a uvedenom doplnení dokazovania a zistení skutočného stavu veci súd vo veci opätovne rozhodne rozsudkom, ktorý bude spĺňať náležitosti podľa § 220 CSP, pričom dôkazy vyhodnotí v súlade s ustanovením § 191 CSP.

33. Vysloveným právnym názorom odvolacieho súdu je súd prvej inštancie viazaný (§ 392 ods. 2 CSP).

34. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).